

Tiesībsarga ziņojuma Pielikums Nr. 1

Vides pieejamības audits

Šis pielikums ir tiesībsarga ziņojuma par 2022. gada 11. augusta vizīti uz biedrības *Cerību spārni* grupu māju *Spāre* neatņemama sastāvdaļa.

Saturs

Ēkas raksturojums.....	3
1. Piekļuve ēkai	4
2. Ieeja.....	5
3. Sanmezglis.....	6
4. Virtuve un veļas mazgāšanas telpa	8
4.1 Virtuve.....	8
4.2 Veļas mazgāšanas telpa	9
5. Istabas	9
6. Orientēšanās telpās	10
7. Pārvietošanās ēkā	11
8. Teritorija.....	11
9. Evakuācija.....	11
10. Slēdziens.....	12

Ēkas raksturojums

Projekta ietvaros ir pārbūvēta ēka, kurā ierīkoti grupu dzīvokļi. Ēkā paredzēts uzturēties cilvēkiem ar dažādu veidu invaliditāti.

Grupu dzīvokļi veidoti kā kopdzīvojamā ēka ar kopēju virtuvi, sanmezgliem un atpūtas telpām.

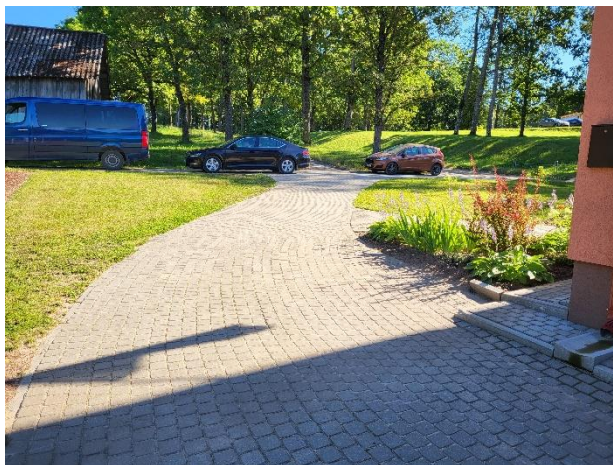
Grupu dzīvokļu mājas mērķis ir radīt vidi, lai cilvēki ar dažādu veidu invaliditāti spētu par sevi parūpēties bez personāla atbalsta. Pārvietošanās ēkā jābūt bez līmeņu maiņām, sanmezgļiem jābūt pielāgotiem cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem, iekļūšana ēkā jāparedz bez asistēšanas.

1. Piekļuve ēkai

Ēka no vides pieejamības viedokļa atrodas izolētā vietā. Ēkai ar sabiedrisko transportu, dienas centru veikalu u.t.m.. nav savienojuma ar gludu, cietu segumu, kā arī nav ietves. Vienīgais ietves posms aptuveni 50 m garumā ir izbūvēts līdz skolēnu autobusu pieturai. Minētais ietves posms ir ar lielu – 20 % – slīpumu, kas nav piemērots cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem. Līdz tuvākajam regulārajam transportam – dzelzceļa stacijai Melturi – ir 1,6 km, kas jāveic, ejot pa grants seguma ceļu bez ietves un apgaismojuma. Ņemot vērā iepriekš minēto, var teikt, ka arī cilvēkiem ar jebkādu ierobežotu mobilitāti (hronisku saslimšanu, viegliem kustību traucējumiem, sirds mazspēju u.tml) nav piekļuves sabiedriskajam transportam, arī ja tiek izmantoti elektriskais riteņkrēsls vai elektriskais skūteris, kas paredzēts cilvēkiem ar invaliditāti, jo šie tehniskie palīgīdzekļi nav piemēroti irdenam grants segumam.

Cilvēkam ar būtiskiem kustību traucējumiem patstāvīgi ir pieejama ar betona bruģi izklātā, aptuveni 100 kvadrātmetru lielā teritorija pie ēkas.

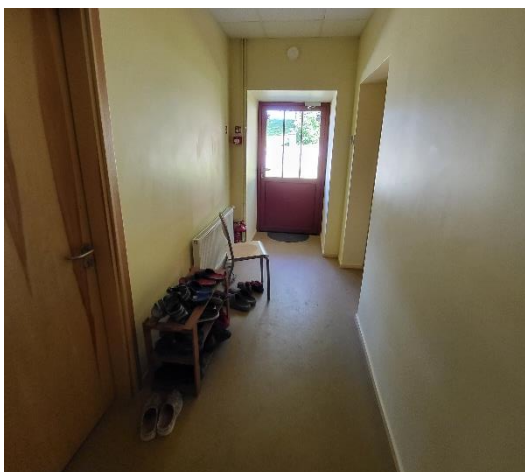

2. Ieeja

Pie ēkas esošās ietves līmenis sakrīt ar pirmā stāva grīdas līmeni.

Ieejas durvju brīvais atvērums ir atbilstošs, taču ir izbūvēts augsts, ass sliekšnis. Šajā gadījumā nepieciešams slienim uzstādīt slīpni, lai samazinātu iespēju aizķerties ar riteņkrēslu vai ejot ar kādu citu tehnisko palīgīdzekli.

Tika novērots, ka pie ieejas durvīm gaitenī tiek izvietots krēsls un apavu plaukts, kas samazina gaites efektīvo platumu un rada šķēršļus evakuācijas gadījumā. Radusies situācija norāda uz to, ka, projektējot ēku, nav paredzēta vieta āra apaviem un drēbēm.

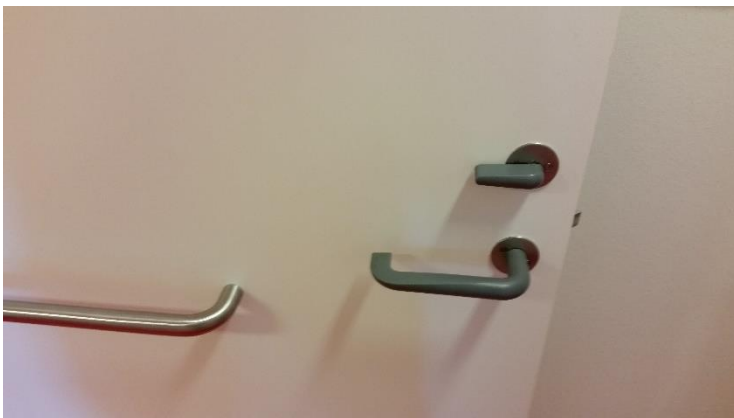
3. Sanmezglis

Ēkas pirmajā stāvā ir izbūvēts sanmezglis, kas paredzēts cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem.

Sanmezglā durvis veras uz iekšpusi, kas nav pieļaujams. Pirmkārt, šādā situācijā sanmezglā samazinās manevrēšanas iespējas, otrkārt, ja cilvēks nokrīt pie durvīm sanmezglā, piemēram, pārsēžoties uz klozetpodu, nav iespēja tikt iekšā, lai viņam palīdzētu. Durvju aizslēgšanas mehānisms cilvēkiem ar vājām rokām nav satverams. Aizslēgšanas mehānismam jābūt viegli satveramam un lietojamam ar minimālu piepūli.

Piemērs. Viegli satverams aizslēgšanas mehānisms

Pie klozetpoda uzstādītie atbalsta rokturi ir vienā augstumā – 750 mm –, kas ir piemērots cilvēkiem, kas pārvietojas ar kruķiem vai atbalsta rāmi, taču nav piemērots cilvēkiem, kas pārvietojas riteņkrēslā, līdz ar to, ja sanmezglis netiek pielāgots konkrētam cilvēkam, nepieciešams universāls risinājums, kur rokturi ir izvietoti divos augstumos: 700 mm un 900 mm.

Pie klozetpoda ir ierīkota palīdzības izsaukšanas poga tikai vienā augstumā. Pogai jābūt iedarbināmai arī situācijā, ja cilvēks nokrīt uz grīdas. Šajā situācijā nepieciešams ierīkot palīdzības izsaukšanas pogu, kas ir iedarbināma ar auklu, kas sniedzas līdz grīdai.

Dušai nepieciešams iegādāties stablu dušas krēslu ar atbalsta rokturiem un atzveltni. Dušā pie sienas nepieciešami atbalsta rokturi vertikāli un horizontāli, kas palīdz situācijās, kad cilvēkam ir traucēta līdzsvara izjūta.

Piemērs dušas krēslam un dušas rokturiem

4. Virtuve un veļas mazgāšanas telpa

4.1 Virtuve

Ēkas pirmajā un otrajā stāvā ir izveidota virtuve. Tā kā vides pieejamība ir nodrošināta ēkas pirmajam stāvā, pirmā stāva virtuves mēbeles un aprīkojumu nepieciešams pielāgot arī cilvēkiem, kas pārvietojas riteņkrēslā.

Virtuves mēbeļu pielāgojums ietver:

- paredzēt zem izlietnes, plīts virsmas brīvu vietu, lai zem tām var pabraukt apakšā ar riteņkrēslu;
- cepeškrāsni jānovieto 700 mm virs grīdas, un tai jābūt ar durvīm, kas veras uz sānu;
- arī leduskapi ieteicams novietot uz paaugstinājuma.

Piemērs virtuves pielāgošanai

4.2 Veļas mazgāšanas telpa

Ēkas otrajā stāvā ir izveidota atsevišķa telpa veļas mazgāšanai. Tā kā ēkas otrais stāvas nav pieejams cilvēkiem ar kustību traucējumiem, arī piekļuve veļas mazgāšanas telpai nav nodrošināta. Pirmajā stāvā arī nav izveidota vieta ar veļas mazgājamo mašīnu līdz ar to, ja ēkā dzīvo cilvēks ar kustību traucējumiem, viņš patstāvīgi savas drēbes izmazgāt nevar.

5. Istabas

Istabas, kuras paredzētas cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem, atrodas ēkas pirmajā stāvā. Tomēr īpaši pielāgotas tās nav. Piemēram, atvērt logus, ja cilvēks pārvietojas riteņkrēslā, nav iespējams, kā arī nav ierīkota palīdzības izsaukšanas sistēma, kas būtu vēlama.

Mēbeles un to izvietojumu jāpielāgo katram cilvēkam individuāli, piesaistot ergoterapeitu un uz klausot klienta vēlmes. Piemēram, gultas augstums cilvēkam, kas pārvietojas ar kruķiem, ir nepieciešams augstāks, nekā cilvēkam, kas pārvietojas riteņkrēslā. Gultas ir platas, kas atvieglo cilvēkam kustību un pagriešanās iespējas.

6. Orientēšanās telpās

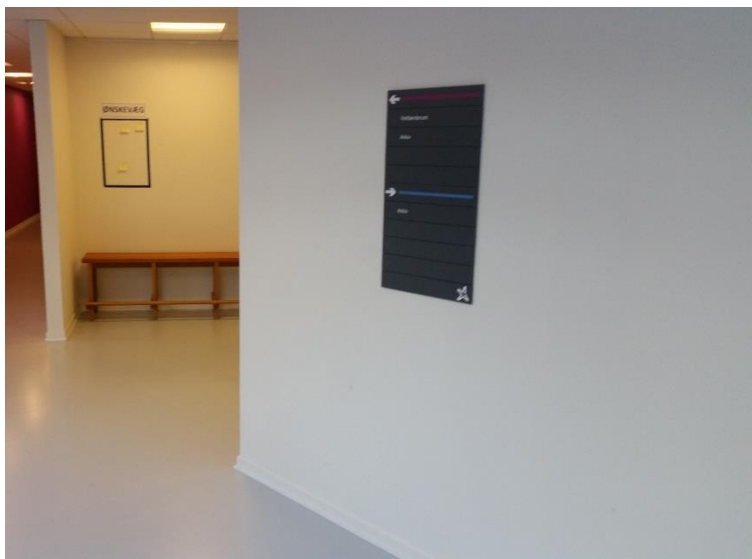
Telpās ir nodrošināti nepieciešami kontrasti starp durvīm un sienu un grīdai pret sienām. Nav pietiekams kontrasts slēdžiem un rozetēm.

Šobrīd ēkā nav izvietotas labi saredzamas, secīgas norādes. Telpās un gaitēnos nepieciešamas secīgas norādes par izeju, kas ir ļoti svarīgi evakuācijas gadījumā.

Norādes plāksnei jākontrastē uz sienas fona, bet burtiem un cipariem jākontrastē uz norādes pamatnes fona. Pamatne nedrīkst būt tāda, kas veido atspīdumu. Burtu minimālais augstums ir 30 mm, tomēr, ja tas ir iespējams, piemēram, īsiem tekstiem kā “Izeja” – 50 mm.

Piemērs norādes plāksnei, kas kontrastē uz sienas fona

7. Pārvietošanās ēkā

Pārvietošanās ēkā cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem ir nodrošināta tikai ēkas pirmajam stāvam. Gaitenų platums un durvju brīvais atvērums ir atbilstošs.

Daudzām durvīm ir izveidoti sliekšņi ar asu kanti, kas traucē pārvietoties ar rolatoru vai ritenkrēslu un rada pakļupšanas risku. Ja sliekšni nav iespējams likvidēt, nepieciešams izveidot slīpni vismaz 200 mm garumā.

8. Teritorija

Teritorija apkārt ēkai nav piemērota cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem, līdz ar to šādam cilvēkam nebūs iespēja piedalīties, piemēram, piknikā vai citās aktivitātes.

Pie ēkas ir pielāgots tikai piebraucamais ceļš, uz kura, visticamāk, aktivitātes nenotiks.

Pie ēkas ir izbūvēta lapene, kurai ir pakāpiens.

Šajā situācijā minimālais, ko varētu darīt, ir vismaz izbūvēt lapenei pandusu, lai tajā varētu iekļūt cilvēki ar būtiskiem kustību traucējumiem.

9. Evakuācija

Evakuācijas apziņošanas sistēmai jābūt divos sensoros veidos: ar skaņu un gaismu. Nedzirdīgiem cilvēkiem, ja tādi būs, jāizdala speciāli spilveni, aproces vai citi risinājumi, kas trauksmes gadījumā sāk vibrēt, un cilvēks tiek pamodināts.

Norādēm par evakuācijas izeju virzienu jābūt skaidrām, nepārprotamām, vienkāršām, ar labu kontrastu. Norādes jānovieto 1600 mm augstumā no grīdas līmeņa. Evakuācijas plāni, it īpaši šāda veida ēkās, nepilda minēto funkciju.

Jābūt izstrādātam skaidram protokolam, kā rīkoties evakuācijas gadījumā. Teritorijā jāizveido pulcēšanās vieta, kurā var saskaitīt cilvēkus.

Ēkā regulāri jāveic evakuācijas mācības dažādās diennakts stundās, lai katrs klients zinātu, kur doties un kā rīkoties.

10. Slēdziens

Ēka no cilvēku ar kustību traucējumiem viedokļa atrodas izolētā vietā. Nav savienojuma ar sabiedrisko transportu vai kādu citu infrastruktūru, neveicot ievērojamu ceļa posmu pa grantētu, nelīdzenu segumu. Līdz ar to nav ieteicams šajā grupu mājā izvietot cilvēkus ar kustību traucējumiem. Potenciālo klientu ar kustību traucējumiem ir jāinformē par apgrūtinājumiem ārpus ēkas un jāpārliecinās, vai cilvēks izprot situāciju.

Ēkas pirmajā stāvā izvietotās istabas, sanmezglis un virtuve, atpūtas telpa ir pielāgotas cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem.

Ēkas otrais stāvs nav pieejams cilvēkiem ar būtiskiem kustību traucējumiem. Lai gan pirmā un otrā stāva telpas ir dublējošas, tomēr sadzīve norāda, ka, piemēram, ikdienā tiek izmantota otrā stāva virtuve, vai veļa tiek mazgāta tikai ēkas otrajā stāvā, līdz ar to, ja cilvēkam ir grūtības nokļūt ēkas otrajā stāvā, viņam netiek dota iespēja piedalīties visās aktivitātēs.

Aptaujājot klientus, tika konstatēts, ka istabā ir iegādātas mēbeles pirms klienta ierašanās ēkā. Mēbeles istabās jāiegādājas tajā brīdī, kad ir skaidrs, kurš būs klients. Tas īpaši ir svarīgi, ja cilvēkam ir kādi funkcionāli, piemēram, kustību, traucējumi. Pretējā gadījumā, iegādājoties kaut ko universālu, var rasties situācija, ka, piemēram, gulta vai skapis nav piemērots un cilvēks to nevar lietot, līdz ar to rodas situācija, ka līdzekļi ir iztērēti, bet nav sasniegts mērķis.